

זרן המלך

במלחמת ששת הימים כבשה ישראל את רצועת עזה, ואת הגדה המערבית שהייתה קודם לכן בשליטתה של ממלכת ירדן (נוסף לרמת הגולן וחצי האי סיני). ראש הממשלה דאז, לוי אשכול, הבין היטב את הבעיות הכרוכות בכיבוש הגדה וביקש להימנע מכך. הגדה נכבשה רק אחרי שירדן לא שעתה לאזהרתה של ישראל שלא להתערב בלחימה. מיד לאחר הניצחון הורה שר הביטחון משה דיין על פתיחת הגבולות בין רצועת עזה, ישראל והגדה המערבית. התוצאה הייתה שמיליוני פלסטינים, שהיו עד אז נתונים לריבונות נפרדת (ברצועת עזה – מצרים; בגדה המערבית – ירדן) מצאו עצמם תחת שלטונה של ישראל. במקביל נוצר גם קשר בינם לבין ערביי ישראל. היה זה צעד מרכזי לגיבוש תחושה לאומית פלסטינית, ביוזמת ישראל ובתרומתה.

עם זאת אימצה ישראל באותם ימים מדיניות חד-משמעית שעיקרה היו לא למדינה פלסטינית, ולא לחזרה לגבולות שלפני מלחמת ששת הימים. ומכיוון שהיה ברור שישראל לא תוכל להחזיק בשטחים שבהם מתגוררים מיליוני פלסטינים, הייתה המסקנה שיש להגיע להסדר עם ירדן.

יתרונו של הסדר כזה על פני הקמת מדינה פלסטינית הוא ברור: ירדן לא הייתה דורשת את ירושלים כבירתה. יש לה עיר בירה משלה. ירדן הייתה מסכימה ללא קושי לפירוז מוחלט של הגדה המערבית, המהווה חלק קטן משטחה, כשם שמצרים הסכימה לפירוז סיני (לעומת זאת, פירוז מבחינתה של מדינה פלסטינית משמעותו פירוז כל המדינה, עניין שלא קל למדינה להסכים לו). ירדן לא הייתה דורשת מישראל את מימוש זכות השיבה של הפליטים הפלסטינים, ולא חזרה לגבולות החלוקה. להערכתו, ירדן גם לא הייתה מאיימת השכם והערב בפנייה לאו"ם ולבית הדין הבינלאומי נגד ישראל.

**רק לאחרונה השמיעה ירדן
התנגדות לכך שישראל
תספח את הבקעה בטענה
שהדבר סותר את הסכם
השלום. זה מלמד שירדן לא
איבדה עניין בגדה**

אף שהיה ברור כי חיוני להגיע להסכם עם ירדן ביחס לגדה המערבית, לא היה בישראל ראש ממשלה שהיה נחוש דיו (או בכלל מעוניין) לעשות זאת, ובינתיים נמשכה ההתנגדות בגדה במלוא עוזה. עניין ההסכם עם ירדן ירד מהפרק לאחר שהסכם לונדון, שהושג בשנת 1987 בין שר החוץ דאז שמ"עון פרס לבין המלך חוסיין, טורפד על ידי יצחק שמיר, שהיה ראש הממשלה מטעם הליכוד.

ברור שכל הסכם שייחתם כעת עם הפלסטינים יהיה גרוע לאין ערוך מהסכם שניתן היה להשיג באותם ימים עם ירדן. ועם זאת, אם לא יושג הסכם עם הפלסטינים ונמשיך לשלוט בחלקים נרחבים בגדה המערבית, נמצא את עצמנו בעוד זמן לא רב במצב גרוע הרבה יותר מזה שהיה נוצר אילו הושג הסדר כלשהו איתם. וכשם שיש סיבה טובה להצטער על החמצת ההזדמנות עם ירדן, תהיה אז סיבה טובה להצטער על ההחמצה הנוספת של ההזדמנות, הפחות טובה אמנם, של הסדר עם הפלסטינים.

אך למרות החמצות העבר, כדאי לשוב ולבדוק אם ניתן לשתף את ירדן בדרך כלשהי בהסדרה רק לאחרונה השמיעה ירדן התנגדות לכך שישראל תספח את בקעת הירדן בטענה שהדבר סותר כביכול את הסכם השלום עימה. הסיפוח הוא ממילא רעיון עוועים, שאיננו בא בחשבון, אך דווקא הטיעון הירדני, אפילו אין בו ממש, מלמד שהיא לא איבדה לחלוטין עניין בגדה המערבית. כדאי שנראה את הדברים באור זה. כל שיתוף של הירדנים בהסדר לגבי הגדה – שיתוף שכיום הינו קשה ומסובך הרבה יותר מבעבר – רק יהיה לטובה. ■

© כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות בע"מ

אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) – ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפים מעוצבים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ